

ก่อนปิดเล่ม

ความริษยา

เชิดชัย อุดมพันธ์¹

“ความปรารถนาอยากได้ อยากมีของมนุษย์นั้นมากมายไม่รู้จบสิ้น” คำกล่าวนี้เป็นความจริงที่ปุถุชนไม่อาจปฏิเสธ หากพูดกันด้วยศัพท์ศาสนาความกระหายอยากไม่รู้จักพอก็คือ “กิเลส” ซึ่งถือเป็นเหตุให้เกิดทุกข์ในชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม “ความไม่อยาก” ก็เป็นเหตุให้เกิดทุกข์ได้เช่นกัน สำหรับความไม่อยากที่จะกล่าวถึงในที่นี้ก็คือ “ความริษยา”

ความริษยาเป็นความไม่อยากให้คนอื่นได้ดีหรือเห็นเขาได้ดีแล้วตนเองอยู่ไม่ได้ มักจะเกิดอาการฉุนเฉียวเคืองขัด รู้สึกแสบร้อนในจิตใจ คนที่มีความริษยาจึงเหมือนเอาเพลิงมาสูมทรวงตัวเอง ความริษยานี้เกิดได้กับทุกคน ทุกฐานะ ไม่ว่าจะ เป็นระหว่างคนรวยกับคนจน พี่กับน้อง เจ้านายกับลูกจ้าง สามีกับภรรยา เพื่อนกับเพื่อน ฯลฯ ไม่จำกัดว่าเป็นความสัมพันธ์แบบต่างลำดับชั้นหรือเสมอชั้นกัน

คนที่มีความริษยามักกลัวว่าผู้อื่นจะได้ดีมีความสุขเจริญก้าวหน้ามากกว่าหรือเขยิบมาเทียบเท่าตัวเอง ด้วยเหตุนี้ความริษยาจึงมักเป็นแรงจูงใจให้กระทำชั่วล่วงเกินแก่ผู้อื่นในหลายวิถีทางตั้งแต่การพุดจาให้ร้ายสร้างเรื่องโกหกพกลม รวมไปถึงอาจกระทำการที่ประสงค์ต่อชีวิตเพื่อขัดขวางความงอกงามในความอยู่ดีมีสุขของผู้อื่นอย่างไม่ละอาย

แท้จริงแล้วคนริษยาเหล่านี้เป็นบุคคลที่ไร้สติและมีความเขลาไม่รู้เท่าทันความเป็นจริงของชีวิต การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ลาภ ได้ยศ ได้ทรัพย์ หรือประสบผลสำเร็จได้รับคำชื่นชม ยกย่อง ไปจนกระทั่งความเคารพนั้น บุคคลเหล่านั้นย่อมพากเพียรประกอบกิจอย่างสม่ำเสมอจึงได้รับผลอย่างที่เขาหวังใจไว้และหากกิจนั้นๆ ยังประโยชน์แก่สาธารณะก็ย่อมได้รับผลพวงเป็นความสรรเสริญ เทิดทูนจากคนทั่วไป ฉะนั้นประโยชน์ที่เกิดแก่บุคคลเหล่านั้นจึงเป็นสิทธิ์เฉพาะตัวที่พึงได้รับเช่นเดียวกับสิทธิ์ในความทุกข์และสุขก็เป็นของเฉพาะตนเช่นกัน

คนที่ริษยาจึงพึงพิจารณาให้รู้แจ้งในความจริงว่าทุกสรรพสิ่งที่เกิดขึ้นย่อมเกิดจากเหตุอันสมควรและสมบูรณ์แล้ว เช่น ความสำเร็จเกิดจากไม่เกียจคร้าน ความสามารถเกิดขึ้นเพราะหมั่นฝึกฝน การมีสติอยู่กับการปฏิบัติกิจในชีวิตประจำวันจะช่วยให้รู้จักตัวเองว่าได้ประกอบเหตุแห่งความดีและความสำเร็จสมบูรณ์หรือไม่อย่างไร หากสมบูรณ์แล้วก็จะได้รับผลสำเร็จและความสุขใจในไม่ช้า และไม่หลงริษยาในผลแห่งการปฏิบัติดีที่ผู้อื่นได้รับ นอกจากนี้ยังพึงรู้ถือว่าวิถีชีวิตในสังคมโลกเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกัน หากบุคคลใดได้ดีย่อมส่งผลดีแก่ชีวิตรอบข้างที่สัมพันธ์ด้วย เช่น เพื่อนร่วมชั้นเรียน

¹ อาจารย์ ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประกวดโครงการวิทยาศาสตร์ได้รางวัลระดับชาติ รางวัลยอดเยี่ยมของเขา อย่างไรก็ตาม ชื่อเสียงในความสามารถเป็นสิ่งที่นักศึกษาทุกคนของสถาบันได้รับร่วมกันหรือเพื่อนร่วมงานมียอดขายสินค้าอันดับหนึ่งเมื่อสิ้นปีบริษัทย่อมมีผลกำไรสูงพนักงานทุกคนก็มีโอกาสได้รับเงินโบนัสเพิ่มมากขึ้น ด้วยเหตุนี้บุคคลจึงไม่ควรคิดริษยาและขัดขวางผู้อื่น นอกจากตัวเองจะไม่ได้ผลดีแล้ว ยังถือว่ามีส่วนขัดขวางความอยู่ดีมีสุขของสังคมอีกด้วย

การจะเข้าใจได้เช่นที่กล่าวมานี้ต้องอาศัยสติปัญญาเผ่าตรวจสอบการปฏิบัติกิจของตัวเอง

และไตร่ตรองความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อผู้อื่นให้ถูกต้อง นอกจากนี้ยังควรชื่นชมยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี หรือพึงมีมุกตลกอันเป็นคุณสมบัติประการหนึ่งในการครองตนอย่างประเสริฐ คิดยินดีในผลสำเร็จของผู้อื่นอย่างบริสุทธิ์ใจ ไม่หวังในผลตอบแทนหรือเสแสร้งแกล้งเยินยอให้เขาหลงในผลสำเร็จจนเกินพอดี เพียงเท่านี้ก็เหมือนได้ส่งเสริมให้ทุกคนในสังคมเจริญก้าวหน้า คนที่ยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีย่อมเป็นผู้มีไมตรีและเป็นมิตรแท้ที่ถาวร คอยช่วยเหลือเกื้อกูลและนำพาไปสู่ความอยู่ดีมีสุขร่วมกัน ใช่หรือไม่ว่าคุณค่านี้เป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาให้เกิดขึ้นในสังคม

